

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Physicam, siue Scientiam de Corpore naturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

VI. De intensione actuum intellectus & voluntatis absque additione
graduum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95236](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95236)

alias intensio gratiæ per gradus æquales fieret: certe septimus gradus gratiæ, quæ est eius indiuisibilitas, totus & integer iusto vt sex collatus haud magis eius sanctitatem promouebit, quam sanctitas iusti vt duo æqualiter operantis per tertium gratiæ promouetur: ac proinde ambo æqualiter merebuntur. Summa est, quod præmium vtriusque est solus excessus tertij, & septimi gradus respectu aliorum superiorum; cum ergo excessus vtriusque gradus sit æqualis, præmium etiam vtriusque iusti æquale erit.

CAPVT VII.

De intensione actuum intellectus, & voluntatis absque additione graduum?

44.

Arbitror qualitates intentionales, cuiusmodi sunt actus intellectus, & voluntatis, absque additione graduum intendi, & absque eorundem detractioe remitti: sola videlicet actus imperfecti in alium indiuisibilem perfectiorem; aut perfecti in alium minus perfectum mutatione. Hæc, quæ quinta, & vltima nostræ sententiæ pars est, hunc in modum probatur. Si actus voluntatis additione graduum intendi posset, etiam actus inefficax voluntatis posset reddi efficax additione partium similium, aut dissimilium: consequens est absurdum: ergo & illud, ex quo sequitur. Sequelam probo: quia calor inefficax ad ignem, additione graduum redditur efficax ad productionem ignis: ergo si actus voluntatis graduum etiam capax est de inefficaci ad efficacem migrare poterit. Consequens autem absurdum esse manifestè hoc argumento suadetur: si quidem actus inefficax odij v.g. quantans additione partium non redditur incompossibilis cum amore efficaci circa idem obiectum: ergo nec efficax: antecedens probatur: si quis haberet ex octo motibus octo actus inefficaces odij, siue nolitionis, adhuc cum hic omnibus componi posset actus efficax amoris, aut volitionis circa idem obiectum, vt experimento constat in eo, qui aduersus consilia plurimorum, quæ nonnullam vim ei afferunt, rem tamen quam dissuadent aggredditur: ergo a fortiori, esto circa idem obiectum, idemque motuum multiplicentur volitiones inefficaces, non obstante ea multiplicitate semper erunt compossibiles cum amore efficaci eiusdem obiecti.

45.

Arguo secundò: quia si actus intellectus additione graduum intendi posset, actus obscurus reddi posset clarus circa idem obiectum: consequens est absurdum ergo. Sequela probatur: quia lux remissa, & obscura additione graduum peruenit ad claritatem lucis intèsa: at actus intellectus est quædam lux, & claritas intentionalis: ergo si graduum capax est, eorum accessione obscuritatem cum claritate commutare poterit. Minor autem probatur: tum quia sequeretur fidem alicuius mysterij posse fieri notitiam eius euidentem; quod tamen aperte repugnat, cum fides obscuritatem essentialem habeat. & *argumentum rerum non apparentium* in scriptura definiatur: quocirca non magis fides in notitiam euidentem, quam animal rationale in irrationale transire potest: tum etiam quia actus naturalis additione partium nequit effici supernaturalis, vt nemo non dabit: idem

igitur dicendum est de fide, & visione beata: sic vt enim actus naturalis & supernaturalis à diuersis principiis oriuntur, & ad diuersos status attinent: alter nimirum à principio supernaturali; alter à principio naturali: alter ad statum gratiæ; alter ad statum naturæ; sic fides, & visio Dei ita instituta sunt, vt altera ad statum viæ, altera ad statum patriæ attineat: & vna à lumine fidei; alia verò à lumine gloriæ oriatur.

46.

Arguo tertio. Deus etiam obiectum creatum modo inefficaciter; modo remissè, modo intensè amat: at non per additionem, aut detractioem graduum realiter distinctorum: idem ergo de voluntate creata dici poterit. Dices, ex eo quod Deus non discurret ab vno actu ad alium inferri nequit, nos etiam discursus expertes esse: ergo similiter ex eo quod amor diuinus modo efficax, modo inefficax, modo maior, modo minor respectu alicuius obiecti sit absque additione, aut detractioe graduum perperam inferitur, id ipsum de actibus nostræ voluntatis dicendum esse. Respondèo, imperfectionem discursus absque vilo discursu vel sola experientia in nobis compertam esse, cum tamen intensio gradualis actuum nostri intellectus, & voluntatis nulla experientia, ac nulla etiam ratione colligi possit: proinde, &c.

47.

Quapropter quarto & vltimo argumentor. Rationes, quibus probari consuevit, qualitates physicas additione graduum intendi, eorumque detractioe remitti, in actibus intellectus nullam vim habent: eiusmodi ergo multiplicitas graduum tanquam superuacanea reici debet. Antecedens probatur: namque in primis, quod ex intensioe qualitatis physice minimè gradualis sequitur, solem esse destructiuum lucis, & ignem caloris, id in intellectu, & voluntate inconueniens non est, sed potius necessariū: si quidem voluntas pro inata sibi libertate modò actum aliquem producere, modò destruere potest: intellectus etiam ad productionem, & destructionem suorum actuum, tametsi liber non sit, indifferens tamen est. Deinde quod ex intensioe caloris neutiquam gradualis deducitur, calorem intensum aquæ remitti non posse; videlicet quia calor remissus nec ab aqua, nec ab alia causa denuo produci potest: hoc, inquam, in intellectu, & voluntate non sequitur: si quidem, cum voluntas remissus quam antea, amat, ipsa morem minus perfectum efficit, & intellectus etiam actum magis clarum cum minus claro commutare potest. Tandem, quamuis experientia nobis constet, alterationem intensiuam, & continuam, nouumque calorem in subiecto absque vlla interruptione semper produci, at quod nouos intelligendi, & amandi actus continuo producimus quoniam experimento nobis constare poterit: cum inopia spirituum animalium exercitium intelligendi, & amandi crebro interrumpi faciat, & si quando continuatur, non tam nouorum actuum productio, quam priorum conferuatio continuata esse videtur.

48.

Et quidem maiorem claritatem actuum intellectus, quam nos eorum intensioem ex communi antiquorum, & recentiorum Doctorem loquendi modo, appellauimus, haud fieri additione gradus ad gradum, sed mutatione vnus cognitionis in aliam specificè diuersam, & perfectiorem tenentur nobiscum Salas 1. 2. tom. 2. tract. 10. disput. 1. sect. 2. num. 4. & disput. 2. sect. 4. num. 8. ac Pet. VVading. de Incarnat. disput. 6. dub. 3. §. 4.

Quamuis

Quamvis autem hi Authores è contrario existimant actus voluntatis gradualiter intendi, partiumque similium, aut dissimilium additione maiorem, magisque efficacem propensionem ad obiectum eos fortiri: ceterum hoc falsum esse constat, & ex dictis supra, & exinde etiam quod nulla ab ipsis solida ratione probetur. Faugent item ex toto nostram sententiam de intensione actuum intellectus & voluntatis Durandus, Gofredus, & alij, quos cap. primo retulimus.

CAPVT VII.

De intensione per actionem reflexam.

49.

Actio in directam, & reflexam diuidi consuevit. Actio directa est, cuius terminus ab agente principali linea recta egreditur: reflexa verò est, cuius terminus eadem linea ad agens principale reuertitur. Dubitabis tamen primò, an actio reflexa qualitatem semper intendat; vel aliquoties eam duntaxat extendat, & si ea extensio intensiois speciem præ se ferat? Sunt enim nonnulli, qui existimant, lucem per reflexionem non intendi proprie, sed solum extendi, quatenus corpuscula opaca aëri intermixta per actionem versus vnum tantum latum illuminantur & per actionem reflexam versus aliud latum luminoso obuersum collucent. Verùm hæc opinio impugnatur, & actionem reflexam non minus quam directam intensiois deseruire posse suadetur; primò, quia calor per reflexionem intenditur, & non solum extenditur, siquidem calor corpusculi aëri intermixta penetrat, & eaque versus omne latum vniformiter difformiter calefacit: quare actio reflexa caloris eum non nisi in subiecto calido producit, sicuti ad intensioem oportet: cur ergo lux per actionem reflexam intendi nequeat? Dices, quia corpuscula opaca calore directo, non verò luce directa penetrari possunt. Contra tamen: quia nubes latis densæ, & compactæ luce penetrantur, atque ob id varios colores aspectui obiciunt: qui ergo fieri poterit, vt corpuscula illa aëria, nubibus minus crassa, opaca tamen, & luci omnino imperuia sint? Deinde quamuis eiusmodi corpuscula per reflexionem extensiuè tantum illuminari possint ob eorum opacitatem; cur aër suapte natura diaphanus per actionem reflexam lucem non solum extensam, sed etiam intensam recipere nequeat? haud secus ac calor per reflexionem non solum extenditur, sed etiam intenditur.

50.

Secundò impugnatur ea opinio: quia iuxta eam si quis respiciat directè lucem, & retro luminosum se collocet, non apparebit ei aër magis lucidus, cum datur reflexio lucis, quam si non daretur. Siquidem in eo euentu non videbit latera corpusculorum sibi obuersa, ac per reflexionem denovo illuminata. Consequens autem experientie repugnat. Tertid tandem impugnatur ea opinio: quia species diuersæ, & reflexæ eiusdem obiecti in eodem subiecto videlicet in pupilla vel in aëre recipiuntur: ergo etiam lux directa, & reflexa in eodem subiecto suscipientes, sicut ad intensioem oportet.

51.

Dubitabis secundò, cum lucerna v.g. in locum opacum incidit, à quonam agente tunc reflexio

R. P. Lyncei Philosophia Tom. II.

lucis producatur: Aliqui enim à sola lucerna: aliis à sola luce directa per aëra sparsa, & nonnulli à sola luce directa in superficie parietis refracta eam produci existimant. Ego vero nullam ex his causis à productione lucis reflexæ arcendam esse arbitror. Ea namque causa lucem reflexam intendit, quæ ab eius extensione per actionem directam impeditur: actio enim reflexa, & intensio eam terminans ad id à natura prouisa est, vt damnum actionis directæ & extensionis compenfer: vnde ei agenti assignanda est, cui corpus obuium damnosum fuit: at lucerna, & lux aëris intermedij, necnon lux in extima parietis planitie supernatans sublato corporis opaci impedimento lucem extenderent, & actionem directam magis proferrent: igitur omnes hæc causæ reflectunt, reflexamque intendunt.

Obiicies primò: nequit esse eadem causa lucis directæ & reflexæ; sed lucerna est causa lucis directæ: non ergo reflexæ. Maior probatur: quia cum pila ad parietem impellitur, & à pariete repellitur, non est eadem causa impulsus reflexi, & impulsus directi: sed alter est à proiiciente pilam: alter verò à pariete: ergo similiter, &c. Respondeo: impulsus directus, & reflexus sunt contrarij, & ab eodem subiecto mutuo se abigunt, illudque in diuersas oppositasque partes versant: quare non est mirum, quod non sit eadem vtriusque causa, sicut frigoris, & caloris eadem non est causa. Adde, quod proiiciens pilam nec simul cum directo impulsu reflexum etiam, & contrarium in eam imprimere potest: aliàs pila in contrarias partes simul ageretur; nec etiam post impulsu directum producere potest reflexum: quia tunc à pila distat, eamque non contingit. Hæc autem rationes in luce directa, & reflexa non procedunt, vt pote quæ contrariæ non sunt; sed potius in eodem subiecto coherent, quæque etiam in eo à qualitate impulsus differunt, quod sine contactu, & indistantia à causa sua produci possint.

Obiicies secundò: nullum agens se ipsum intendere potest: at, si lux reflexa aëris ab eiusdem luce directa produceretur, lux directa se ipsam intenderet. Respondeo: nullum agens se ipsum intendere potest, per actionem directam: vel quia aliàs nulla daretur intensiois sphaera, nullusque terminus, vt superius hoc ipso tractatu ostensum manet: at per reflexionem quæuis qualitas se ipsam intendere potest; quia, esto se ipsam ita intendat talis intensiois sphaera optima ratione præscribi poterit: nimirum si qualitas illa per actionem reflexam totidem gradus intensiois in se producat, quot per actionem directam extenderet, si non esset impedita.

Obiicies tertid: simile non agit in simile: at lux, per superficiem parietis diffusa, est similis luci in aëre existenti, vel quod magis refert, ea remissior est, vt pote quæ à lucerna magis distat: igitur in lucem aëris per reflexionem agere, eamve intendere nequit. Respondeo, in primis simile agere posse in simile per reflexionem, esto directe nequeat, vt paulo supra aiebam. Deinde lucem directam in superficie parietis eminentem esse magis remissam luce aëris, eo quod magis distet ab agente principali: ceterum lucem parietis tam directam, quam reflexam esse proculdubio intensioem luce directa vicini aëris, ac proinde in illam agere, eamque intendere posse.

62.

53.

54.